

Asia: VN/35922/2023

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle ambulanssikuljetusten ja ensihoitopalveluun sisältyvien kuljetusten järjestämis- ja rahoitusvastuun uudistamista ja sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksumuutoksia koskevaksi lainsäädännöksi sekä luonnos

Lausunnonantajan lausunto

- 1. Lausuntonne ensihoitopalveluun sisältyvien sekä ensihoitopalveluun sisällyttämättömien ambulanssilla toteutettavien kuljetusten järjestämis- ja rahoitusvastuun siirrosta hyvinvointialueille sisältäen ensihoitopalvelun sekä muiden kuljetusten asiakasmaksujen muutokset ja kanavointiratkaisun:**

Kilpailu- ja kuluttajavirasto (jäljempänä KKV) pitää esitettyä järjestämis- ja rahoitusvastuun siirtoa hyvinvointialueille perusteltuna. Sairaankuljetuksen korvausjärjestelmä on peräisin ajalta, jolloin kuljetuksen merkitys korostui. Nykypäivänä painottuvat hoidon tarpeen arviointi sekä ensiapu. Esityksessä todetaan, että tämä on johtanut tilanteisiin, jossa potilas on saatettu kuljettaa hoitolaitokseen tarpeettomasti. Tätä ei voida pitää tarkoituksenmukaisena – nykyjärjestelmässä on puutteelliset kannustimet hoidon arviointiin ja sen antamiseen paikan päällä. Ensihoitopalvelun järjestämisvastuun ja rahoituksen kokoaminen hyvinvointialueille mahdollistaisi siirtymisen vakuutettu- ja matkakohtaisesta korvausjärjestelmästä kokonaispalvelun rahoittamiseen, mikä vastaa paremmin nykypäivän ensiapukuljetusten luonteeseen osana terveydenhuollon päivystysjärjestelmää.

Monikanavarahoituksen purkaminen selkeyttää vastuita, kun palvelun järjestäjä ja maksaja ovat jatkossa sama taho. Monikanavarahoituksen vähentäminen luo paremmat kannustimet palvelun järjestäjille, eli hyvinvointialueille. Vaikka ambulanssikyytien osalta monikanavarahoitus puretaan, se ei täysin poistu, koska esimerkiksi taksikyydit jäävät Kelan rahoituksen piiriin. Tämä voi muodostua ongelmalliseksi, koska ambulanssikyytien sijaan hyvinvointialueella voi olla kannustin pyrkiä ohjaamaan asiakas käyttämään taksia, josta saa Kela-korvauksen. Jatkossa tulisi arvioida myös näiden kyytien rahoitustapaa.

KKV kannattaa ehdotusta siitä, että asiakkaiden matkakorvausten omavastuu toteutuisi jatkossa asiakasmaksun muodossa, jolloin se kerryttäisi terveydenhuollon maksukattoa. Muutos edistäisi ensihoitopalvelun kehittämistä osana terveydenhuollon päivystysjärjestelmää, vahvistaisi periaatetta viedä palvelut potilaan luo sekä varmistaisi resurssien tarkoituksenmukaista käyttöä. Muutos parantaisi paljon terveystalouden käyttävien henkilöiden asemaa.

2. Lausuntonne muista esitetyistä asiakasmaksumuutoksista (indeksisääntelymuutokset ja käyttämättä jätetyn palvelun maksun muutokset):

KKV pitää perusteltuna, että asiakasmaksut sidottaisiin jatkossa hyvinvointialueiden hintaindeksiin, ja että tarkastuksia tehtäisiin kahden vuoden sijaan vuosittain. Näin asiakasmaksut pysyisivät paremmin kustannuskehitystä vastaavalla tasolla.

Hallituksen esityksessä todetaan, että käyttämättä ja peruuttamatta jätetyistä palveluista aiheutuu hyvinvointialueille huomattavasti turhia kustannuksia, joita voidaan kompensoida käyttämättä jätetyn palvelun maksulla. Tämänkaltaisen toimintamalli voi myös osaltaan vähentää peruuttamattomien ja käyttämättä jätettyjen palveluiden määrää, kun potilailla on aiempaa vahvempi kannustin perua palvelut ajallaan.

3. Lausuntonne esityksen vaikutusarvioinneista:

Vaikka esityksen vaikutusarvioinneissa esitetään uskottavia laskelmia kustannussäästöistä, KKV pitää ongelmallisena sitä, että laskelmissa ei ole juurikaan huomioitu mahdollisia muutoksia palveluiden käyttäjien ja tarjoajien kannustimissa ja siten käyttäytymisessä. Esityksessäkin todetaan, että asiakasmaksujen muutokset todennäköisesti vaikuttavat palveluiden käyttöön, mutta tämän muutoksen suuruutta ei ole arvioitu. Lisäksi vaikutusarvioinnissa ei olla huomioitu, että uudistus voi muuttaa hyvinvointialueiden kannustimia niin, että ambulanssikuljetusten sijaan asiakkaita voidaan pyrkiä ohjaamaan aiempaa enemmän esimerkiksi Kela-korvattavien taksikyytien käyttöön.

Vaikutusarvioinnissa ei oteta huomioon, että ensihoitoon sisältyvä ambulanssikyytien osalta järjestämisvastuun siirto hyvinvointialueelle voi johtaa uudenlaisiin hankintamenettelyihin. Tällä hetkellä Kela ei valikoi palveluntuottajia kilpailutuksen perusteella, vaan potilas valitsee palveluntuottajan ja Kela korvaa kustannuksia korvaustaksan perusteella. Jos hyvinvointialueet päätyvät kilpailuttamaan nämä kyydit, on myös mahdollista, että kyytien kustannukset laskevat lisääntyneen kilpailun takia.

4. Edellyttääkö ensihoidon laskutustietojen käsittely muutoksia tietojärjestelmiin (esimerkiksi laskutustietojen saaminen THL:n ylläpitämästä ensihoitorekisteristä hyvinvointialueen laskutusjärjestelmiin)? Arvioi myös muutoksen toimeenpanon aiheuttamia kustannuksia.

-

5. Minkälaisia tietojärjestelmä- ja muita muutoksia ensihoitopalveluun sisältyvätkä kuljetusten laskutustietojen käsittely edellyttää? Arvioi myös muutoksen toimeenpanon aiheuttamia kustannuksia sekä toimeenpanoon tarvittava aika.

-

6. Kysymys hyvinvointialueille (mukaan lukien Helsingin kaupunki ja HUS-yhtymä): Millaisia sopimus- ja kilpailutusvaikutuksia esityksellä arvioidaan olevan alueellanne?

-

7. Onko toimialanne lainsäädännössä esteitä sille, että asiakasmaksulakiin nykyisellään sisältyvää viittausta päivähoidon maksuihin (ks. tarkemmin ehdotettu 14 b §) ei jatkossa enää laissa olisi?

-

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

-

Väättänen Anni
Kilpailu- ja kuluttajavirasto